

งานวิจัยด้านทันตสาธารณสุขระหว่างแผน พัฒนาการสาธารณสุข ฉบับที่ 7

คัดจาก

รายงานการประเมินผลแผนงานทันตสาธารณสุขตามแผนพัฒนาการสาธารณสุข ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539)

การวิจัยเป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดการ
พัฒนาวิชาการ ซึ่งนำไปสู่ประโยชน์ในการดำเนิน
งานทันตสาธารณสุข แผนงานทันตสาธารณสุขฉบับที่
7 ซึ่งอยู่ในแผนพัฒนาการสาธารณสุขฉบับที่ 7 จึง
ได้กำหนดให้การศึกษาวิจัยและการพัฒนาเทคโนโลยี
ทางทันตสาธารณสุขเป็นวัตถุประสงค์เฉพาะประการ
หนึ่งของแผนฯ โดยให้มีทิศทางที่เหมาะสม สอดคล้อง
กับสภาพปัญหาและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของ
สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม

เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาการสาธารณสุขฉบับที่7
ได้มีการรวบรวมข้อมูลจากกองทันตสาธารณสุข
กรมอนามัย กองสาธารณสุขภูมิภาค กองโรง-
พยาบาลภูมิภาค สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
สถาบันทันตกรรม กรมการแพทย์ และสำนักอนามัย
กรุงเทพมหานคร พบว่ามีการศึกษาวิจัยทางทันต-
สาธารณสุขทั้งหมด 7 ประเภท จำนวน 91 เรื่อง ดังนี้

1. ศึกษาวิจัย เพื่อประโยชน์ในการกำหนด
นโยบาย วางแผน ติดตามและประเมินผลโครงการ
จำนวน 2 เรื่อง

2. ศึกษาทดลองและสาธิตรูปแบบการ
ส่งเสริมทันตสุขภาพในเขตเมือง/ชนบทที่เหมาะสมใน
ทุกกลุ่มประชากรเป้าหมาย จำนวน 16 เรื่อง

3. ศึกษารูปแบบของการเปลี่ยนแปลงพฤติ
กรรมทันตสุขภาพในทุกกลุ่มประชากรเป้าหมายจำนวน
15 เรื่อง

4. ศึกษาทางทันตระบาดวิทยา เพื่อเป็นข้อมูล
พื้นฐานในการวางแผน ประเมินผลและปรับปรุงระบบ
บริการทันตสาธารณสุข จำนวน 27 เรื่อง

5. ศึกษาวิจัยเทคนิค วิธีการ วัสดุ และ
เครื่องมือเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมปัญหาความ
เจ็บป่วยด้วยโรคในช่องปาก จำนวน 24 เรื่อง

6. ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีทันต-
กรรมบำบัดและฟื้นฟูสภาพ จำนวน 3 เรื่อง

7. ศึกษาวิจัยทางด้านทันตบุคลากร ระบบ
ข้อมูลข่าวสาร และระบบบริหารงานทันตสาธารณสุข
จำนวน 4 เรื่อง

ดังตารางแสดงการศึกษาวิจัยทางทันตสาธารณสุข
ในแผนงานทันตสาธารณสุข ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-
2539)

นอกจากนี้ยังพบว่า ได้มีการพัฒนาเทคโนโลยี
ด้านส่งเสริมทันตสุขภาพและป้องกันโรค เช่น การ
ใช้สารฟลูออไรด์ โดยส่งเสริมให้มีการใช้ฟลูออไรด์ใน
ระบบครัวเรือนมากขึ้น การศึกษาการเติมฟลูออไรด์
ในน้ำประปาชุมชน การพัฒนาสารเคลือบร่องฟัน
ผสมฟลูออไรด์ (Sealant) และได้มีการนำแนวคิดของ
ART technique มาใช้ในงานทันตสาธารณสุข ส่วน
การพัฒนาเทคโนโลยีด้านทันตกรรมบำบัดและฟื้นฟู
สภาพ ได้มีการพัฒนาไปค่อนข้างมาก เช่น การปลูก
กระดูก การฝังรากเทียม เป็นต้น

ประเภทและรายชื่อการศึกษาวิจัยทางทันตสาธารณสุขในแผนฯ 7	จำนวนการ ศึกษาวิจัย (เรื่อง)	ร้อยละ
1. ศึกษาวิจัยเพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย วางแผน ติดตาม และประเมินผล เรื่องที่ศึกษาวิจัย ได้แก่ 1.1 งานบริการทันตกรรมในโครงการบริการสุขภาพเด็กนักเรียน ประถมศึกษา 1.2 เจ้าหน้าที่ทันตสาธารณสุขในสถานือนามัย	2	2.2
2. ศึกษาทดลองและสาธิตรูปแบบการส่งเสริมทันตสุขภาพ ในเขตเมือง/ชนบท ที่เหมาะสมในทุกกลุ่มประชากรเป้าหมาย เรื่องที่ศึกษาวิจัย ได้แก่ 2.1 บทบาทของแม่ในการดูแลฟันลูกวัย 0 - 3 ปี 2.2 รูปแบบที่เหมาะสมของการดำเนินงานระบบเฝ้าระวังทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา 2.3 การประเมินความสามารถของประชาชนในการตรวจสุขภาพช่องปากตนเอง 2.4 ประสิทธิภาพของการดำเนินงานส่งเสริมป้องกันทันตสุขภาพในศูนย์เด็กเล็ก อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 2.5 การวิเคราะห์รูปแบบการให้บริการทันตกรรมเพื่อรองรับระบบเฝ้าระวังทันตสุขภาพนักเรียนประถมศึกษา อ.เมือง จ.พิษณุโลก 2.6 การดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นเฝ้าระวังทันตสุขภาพและโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น 2.7 การทดสอบรูปแบบการดูแลทันตสุขภาพเด็กวัยก่อนเรียนที่โรงพยาบาลแม่และเด็กเชียงใหม่	16	17.6

ประเภทและรายชื่อการศึกษาวิจัยทางทันตสาธารณสุขในแผนฯ 7	จำนวนการ ศึกษาวิจัย (เรื่อง)	ร้อยละ
2.8 ประสิทธิภาพของโครงการส่งเสริมป้องกันทันตสุขภาพใน โรงพยาบาล อ.เมือง จ.ชัยภูมิ 2.9 ประเมินผลโครงการทันตสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนสตรีนครสวรรค์ 2.10 ประสิทธิภาพการดำเนินงานส่งเสริมป้องกันทันตสุขภาพ ในกลุ่มเด็กพิการและทุพพลภาพ(เฉพาะเด็กชาย) ในสถาน สงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด จ.นนทบุรี 2.11 การจัดบริการดูแลทันตสุขภาพในเด็กวัยก่อนเรียน 2.12 การมีส่วนร่วมของชุมชนในงานทันตสาธารณสุข 2.13 การประเมินผลโครงการส่งเสริมทันตสุขภาพเด็กวัยก่อนเรียน 0 - 3 ปี ระดับประเทศระหว่าง พ.ศ.2535-2537 2.14 การประเมินโครงการส่งเสริมป้องกันทันตสุขภาพเด็กวัยก่อน เรียน จังหวัดลำปาง ลพบุรี บุรีรัมย์ สงขลา 2.15 การเฝ้าระวังทันตสุขภาพในเด็กวัยก่อนเรียน อายุแรกเกิด ถึง 3 ปี โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในหมู่บ้าน สุขภาพดีถ้วนหน้า : กรณีศึกษาจังหวัดยโสธร 2.16 การพัฒนารูปแบบการดูแลทันตสุขภาพในเด็กวัยก่อนเรียน 3. ศึกษารูปแบบของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทันตสุขภาพในทุกกลุ่ม ประชากรเป้าหมาย เรื่องที่ศึกษาวิจัย ได้แก่ 3.1 กิจกรรมการเรียนการสอนทันตสุขศึกษาสำหรับเด็กวัยก่อนเรียน 3.2 ความรู้และการปฏิบัติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแล ทันตสุขภาพเด็กวัยก่อนเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จ.ตราด 3.3 ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมของครูในการเฝ้า ทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนประถมศึกษา อ.กุสุมาลย์ จ.สกลนคร 3.4 ผลของการใช้แรงสนับสนุนทางสังคมต่อสภาวะโรคใน ช่องปากของนักเรียนประถมศึกษาใน จ.ชุมพร 3.5 รูปแบบการปรับพฤติกรรมการแปรงฟันในเด็กนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จ.ภูเก็ต	15	16.5

ประเภทและรายชื่อการศึกษาวิจัยทางทันตสาธารณสุขในแผนฯ 7	จำนวนการ ศึกษาวิจัย (เรื่อง)	ร้อยละ
3.6 ประสิทธิภาพของการให้ทันตสุขศึกษาต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพในหญิงมีครรภ์ โรงพยาบาลแม่และเด็ก จ.นครสวรรค์ 3.7 การศึกษาพฤติกรรมทันตสุขภาพของนักศึกษาพยาบาล (หลักสูตรการพยาบาลและผดุงครรภ์) ในจังหวัดนนทบุรี 3.8 โครงการศึกษาพฤติกรรมการดูแลสุขภาพในช่องปากของเด็กเล็ก กรณีศึกษาหมู่บ้านในภาคเหนือ 3.9 ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการดูแลทันตสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษา อ.บางปลาหมอ จ.สุพรรณบุรี 3.10 พฤติกรรมในการดูแลทันตสุขภาพเด็กวัยก่อนเรียน อ.หางดง จ.เชียงใหม่ 3.11 การศึกษาพฤติกรรมทันตสุขภาพของนักศึกษาพยาบาล (หลักสูตรการพยาบาลและผดุงครรภ์) 3.12 ความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการให้ทันตสุขศึกษาและการตรวจช่องปากหญิงตั้งครรภ์ 3.13 การศึกษาทัศนคติและการใช้สารเคลือบร่องฟันของทันตแพทย์ไทย 3.14 การทดสอบแบบสัมภาษณ์พฤติกรรมทางทันตสุขภาพ 3.15 การศึกษาความรู้ด้านทันตสุขศึกษาในนักเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร		
4. ศึกษาทางทันตระบาดวิทยา เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนประเมินผล และปรับปรุงระบบบริการทันตสาธารณสุข เรื่องที่ศึกษาวิจัย ได้แก่ 4.1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันศึกษาในจังหวัดอุดรธานีและขอนแก่น 4.2 การวิเคราะห์ปริมาณฟลูออไรด์ในน้ำชาบางชนิดในประเทศไทย 4.3 พฤติกรรมในการเลี้ยงดูทารกที่มีผลต่อทันตสุขภาพ 4.4 การพัฒนารูปแบบการคัดกรองโรคมะเร็งช่องปากในหน่วยทันตกรรม	27	29.7

ประเภทและรายชื่อการศึกษาวิจัยทางทันตสาธารณสุขในแผนฯ 7	จำนวนการ ศึกษาวิจัย (เรื่อง)	ร้อยละ
4.5 การจำแนกลุ่มเสี่ยงต่อโรคฟันผุโดยแบบประเมินตนเอง 4.6 การศึกษาสถานภาพช่องปากและการดูแลทันตสุขภาพในเด็กวัยก่อนเรียนในศูนย์เด็กเล็ก อ.สารภี จ.เชียงใหม่ 4.7 การสำรวจสภาวะทันตสุขภาพในนักเรียนตาบอดและหูหนวก 4.8 ความสัมพันธ์ของโรคฟันผุกับอาหารระหว่างมือที่เด็กวัยก่อนเรียนบริโภคร ศึกษาคณะในภาคกลาง 4.9 การเปลี่ยนแปลงสภาวะทันตสุขภาพของนักเรียนประถมศึกษา จ.เชียงใหม่ ในช่วง 2526-2536 4.10 การเปลี่ยนแปลงของปริมาณฟลูออไรด์ในแหล่งน้ำดื่มในพื้นที่ จ.ลำพูน 4.11 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสภาวะทันตสุขภาพในเด็กวัยก่อนเรียน จ.นครสวรรค์ 4.12 สภาวะทันตสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 1 4.13 การสำรวจสภาวะทันตสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 4 4.14 แบบจำลองของต้นทุนต่อหน่วยบริการทางทันตกรรม จำแนกตามประเภทการใช้บริการ 4.15 การใช้บริการและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการไปรับบริการบำบัดรักษาทางทันตกรรมของผู้เอาประกันตน 4.16 Study of Tooth Attrition Due to Sulfuric Acid in Industrial Workers in Samutsakorn Province 4.17 ปัญหาทันตสุขภาพและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก ของนักเรียนประถมศึกษา สังกัดโรงเรียนเอกชนเขตเทศบาลเมืองขอนแก่น 4.18 สาเหตุการสูญเสียฟันของคนไทยภาคเหนือ 4.19 การวิเคราะห์คุณภาพทางเคมี และแบคทีเรียของน้ำดื่มจากบ่อขุดก่อนและหลังผ่านเครื่องกรองฟลูออไรด์ 4.20 ต้นทุนการรักษาของหน่วยทันตกรรมเคลื่อนที่ในโรงเรียนประถมศึกษา อ.บางปลาม้า จ.สุพรรณบุรี		

ประเภทและรายชื่อการศึกษาวิจัยทางทันตสาธารณสุขในแผนฯ 7	จำนวนการ ศึกษาวิจัย (เรื่อง)	ร้อยละ
4.21 สภาวะทันตสุขภาพและสภาวะของโรคปริทันต์ในผู้ป่วย เบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน ในคลินิกเบาหวาน โรงพยาบาล เมือง จ.ฉะเชิงเทรา 4.22 การศึกษาค่าความผันแปรของฟลูออไรด์ในน้ำธรรมชาติ ในรอบ 14 เดือน 4.23 การศึกษาสภาวะทันตสุขภาพและคุณภาพชีวิตด้าน ทันตสุขภาพของผู้สูงอายุ 4.24 การศึกษาผู้ป่วยไตรเจมินัล นิวรอลเจีย ที่มีอาการปวดฟัน 4.25 คลินิกทันตกรรมนอกเวลาราชการ โรงพยาบาลราชวิถี 4.26 ทันตสุขภาพของผู้ป่วยจิตเวช โรงพยาบาลประสาทเชียงใหม่ 4.27 สภาวะทันตสุขภาพของผู้ป่วยจิตเวช โรงพยาบาลประสาทสงขลา 5. ศึกษาวิจัย เทคนิค วิธีการ วัสดุและเครื่องมือเกี่ยวกับการป้องกัน และควบคุมปัญหาความเจ็บป่วยของโรคในช่องปาก เรื่องที่ศึกษาวิจัย ได้แก่ 5.1 ประสิทธิภาพของโครงการอนามัยน้ำยาฟลูออไรด์ ในโรงเรียนในพื้นที่ ที่ปริมาณฟลูออไรด์ในน้ำดื่ม 0.2-0.5 ส่วนในล้านส่วน 5.2 ความสามารถในการชุดตรวจจุลินทรีย์ด้วยตนเอง โดยใช้อุปกรณ์ ทำความสะอาดชนิดไม้ของนักเรียนประถมศึกษา อ.เมือง จ.ลำพูน 5.3 ยูนิตทำฟันสำหรับสถานเอนามัย 5.4 การศึกษาแนวทางการทำน้ำสะอาดมาใช้ในยูนิตทำฟัน 5.5 การปรับปรุงคุณภาพลมที่ใช้ทางทันตกรรม 5.6 ประสิทธิภาพของการให้ทันตบริการหญิงมีครรภ์ อ.ส่องดาว จ.สกลนคร 5.7 บัตรทันตสุขภาพในนักเรียนมัธยมศึกษา อ.เมือง จ.เพชรบูรณ์ 5.8 การประเมินคุณภาพสื่อทันตสุขภาพ : ศึกษาเฉพาะ สื่อเทปเสียงทันตสุขภาพ ทางหอกระจายข่าวสารหมู่บ้าน 5.9 การประเมินประสิทธิภาพของวาล์วกันน้ำย้อนกลับ ของเครื่อง ทำฟันแบบมีวาล์วดึงน้ำย้อนกลับของคลินิกกองทันตสาธารณสุข 5.10 การทดสอบคู่มือการดูแลทันตสุขภาพด้วยตนเอง	24	26.4

ประเภทและรายชื่อการศึกษาวิจัยทางทันตสาธารณสุขในแผนฯ 7	จำนวนการ ศึกษาวิจัย (เรื่อง)	ร้อยละ
5.11 การผลิตสื่อทันตสุขศึกษาต้นฉบับพม่า ลาว และเขมร 5.12 ความสามารถของเครื่องกรองน้ำบริโภคที่จำหน่ายในท้องตลาด ในการลดปริมาณฟลูออไรด์ในน้ำ 5.13 การประเมินคู่มือการดูแลทันตสุขภาพด้วยตนเอง 5.14 การปรับปรุงประสิทธิภาพการแปรงฟันด้วยวิธีการดูแลความสะอาดของฟันด้วยตนเองของนักเรียนประถมศึกษา 5.15 การประเมินผลการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในนักเรียนประถมศึกษา 5.16 การศึกษาการใช้ไหมขัดฟันเพื่อการควบคุมแผ่นคราบจุลินทรีย์และความต่อเนื่องของการใช้ไหมขัดฟันในเด็กอายุ 12-14 ปี 5.17 ประเมินผลการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับตำบลในการชุดหินน้ำลายด้วยเครื่องชุดหินปูนไฟฟ้าของจังหวัดกาญจนบุรี 5.18 ผลของน้ำยาบ้วนปากที่มีส่วนผสมสารสกัดใบฝรั่งต่อโรคเหงือกอักเสบในนักเรียนประถมศึกษาเขตชนบท 5.19 สื่อการดูแลทันตสุขภาพของนักเรียนหูหนวก ตาบอด 5.20 การทดสอบรูปแบบให้ทันตสุขศึกษาในหน่วยทันตกรรมเคลื่อนที่ 5.21 การประเมินการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตโดยกองทันตสาธารณสุขของเจ้าหน้าที่ในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ 5.22 การประเมินผลการให้ทันตสุขศึกษาแก่ประชาชนทางโทรศัพท์รายการ “รักฟัน” 5.23 สื่อการดูแลทันตสุขภาพของนักเรียนหูหนวก ตาบอด 5.24 การอุดฟันด้วยวิธีการ ART โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 5.25 ประสิทธิภาพแปรงสีฟันที่ประดิษฐ์ขึ้นสำหรับคนพิการ 6. ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีทันตกรรมบำบัดและฟื้นฟูสภาพ เรื่องที่ศึกษาวิจัย ได้แก่ 6.1 เปรียบเทียบประสิทธิผลระหว่างเพอริคัลเฟต และฟอโรโมครีซอลในการทำฟัลโฟโตมี ในฟันน้ำนม	3	3.3

ประเภทและรายชื่อการศึกษาวิจัยทางทันตสาธารณสุขในแผนฯ 7	จำนวนการ ศึกษาวิจัย (เรื่อง)	ร้อยละ
6.2 เอ็นโดดอนต์บำบัดในผู้สูงอายุ 6.3 การสร้างเสริมและฟื้นฟูสภาพกระดูกขากรรไกรล่าง ด้วยการปลูกกระดูกและผ่าตัดฝังรากเทียม 7. ศึกษาวิจัยทางด้านทันตบุคลากร ระบบข้อมูลข่าวสารและ ระบบบริหารทันตสาธารณสุข เรื่องที่ศึกษาวิจัย ได้แก่ 7.1 บัณฑิตที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามสัญญาของทันตแพทย์ ผู้ทำสัญญา รุ่นที่ 1 ของกระทรวงสาธารณสุข 7.2 ประสิทธิภาพของรูปแบบการประสานงานทันตสาธารณสุข ที่มีต่อ ทันตสุขภาพของหญิงมีครรภ์ของ อ.อุ้มทอง จ.สุพรรณบุรี 7.3 บัณฑิตที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานทันตสาธารณสุข ของคณะกรรมการประสานงานสาธารณสุขระดับอำเภอ (คปสอ.) ของประเทศไทย 7.4 การศึกษาค่าใช้จ่ายต้นทุนรายหัวในนักเรียนผู้ช่วยทันตแพทย์ ที่เพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับอัตราเงินเฟ้อ	4	4.4
รวม	91	100

ที่มา กองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กองสาธารณสุขภูมิภาค กองโรงพยาบาลภูมิภาค สำนักงานปลัด
 กระทรวงสาธารณสุข สถาบันทันตกรรม กรมการแพทย์ และสำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร,
 รายงานการศึกษาและพัฒนาเทคโนโลยีทางทันตสาธารณสุข ในช่วงแผนงานทันตสาธารณสุข ฉบับที่ 7
 (พ.ศ.2535-2539).⁽¹⁶⁻²⁰⁾